

www.mevzuattakip.com.tr

Belediyelerde ve Belediye Şirketlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği

GİRİŞ: Çalışma hayatındaki zorluklar ve tehlikelerden dolayı son yıllarda iş sağlığı güvenliği konusu önem arz eder hale gelmiştir. 30.06.2012 tarih 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile kamu-özel sektör ayrımı yapılmaksızın çalışanların işyerindeki sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesini amaçlanmaktadır. Kanununun 38'inci maddesinde İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde belirtilen az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli kategorideki işyerlerine göre yürürlük tarihi belirlenmiştir. Söz konusu maddenin son haline göre de 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 01.01.2014 tarihinden itibaren; 50'den az çalışanı olan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 31.12.2024 tarihinde; diğer işyerleri için ise kanunun yayımlanma tarihinden altı ay sonra iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının zorunlu olacağı belirtilmiştir. Belediyeler nezdinde kanun hükmünde belirtilen 50 çalışan ibaresi memurlar dahil olmak üzere tüm sigortalı çalışanları kapsayacaktır.

BELEDİYELERDE VE BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Mehmet KOYUNCU

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü

1. Giriş

Çalışma hayatındaki zorluklar ve tehlikelerden dolayı son yıllarda iş sağlığı güvenliği konusu önem arz eder hale gelmiştir. 30.06.2012 tarih 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile kamu-özel sektör ayrımı yapılmaksızın çalışanların işyerindeki sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesini amaçlanmaktadır. Kanununun 38'inci maddesinde İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde belirtilen az tehlikeli, tehlikeli ve

çok tehlikeli kategorideki işyerlerine göre yürürlük tarihi belirlenmiştir. Söz konusu maddenin son haline göre de 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 01.01.2014 tarihinden itibaren; 50'den az çalışanı olan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 31.12.2024 tarihinde; diğer işyerleri için ise kanunun yayımlanma tarihinden altı ay sonra iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının zorunlu olacağı belirtilmiştir. Belediyeler nezdinde kanun hükmünde belirtilen 50 çalışan ibaresi memurlar dahil olmak üzere tüm sigortalı çalışanları kapsayacaktır.

2. Belediyelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulaması

Belediyeler mahalli müşterek ihtiyaçların giderilmesi hususunda faaliyet gösterdiğinden dolayı birçok faaliyet alanı bulunmaktadır. İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinin eklerinde her ne kadar "belediyelerin kamu yönetimi hizmetleri" az tehlikeli işyeri olarak belirtilmiş olsa da, belediyelerin gerçekleştirmiş olduğu tüm faaliyetler az tehlikeli olarak değerlendirilmemelidir. Örneğin aynı tebliğin eklerinde "tehlikesiz atıkların toplanması (çöp)" tehlikeli, "Asfalt yol yapımı" faaliyeti çok tehlikeli, "kanalizasyon işleri" faaliyeti yine çok tehlikeli işyeri olarak belirtilmiştir. Her ne kadar 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 9'uncu maddesinde işyeri tehlike sınıflarının tespitinde o işyerinde yapılan asıl işin dikkate alınacağı hükmü bulunsa da belediyelerin tüm faaliyetlerini az tehlikeli kategorideki "kamu yönetimi hizmetleri" olarak değerlendirmek hatalı olacaktır. Dolayısıyla iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri sunulurken 6331 sayılı kanunun 8'inci maddesinde belirtildiği şekilde çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde en az (A) sınıfı, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde en az (B) sınıfı, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde ise en az (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip kişilerin görevlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin belediye park ve bahçeler müdürlüğünde görevli çalışanlara (C) sınıfı sertifikaya sahip iş sağlığı ve güvenliği uzmanı tarafından 3 yılda bir defa eğitim verilmesi yeterli olurken, temizlik işleri müdürlüğünde atıkların toplanması işi ile görevli personele (B) sınıfı sertifikaya sahip iş sağlığı ve güvenliği uzmanı tarafından 2 yılda bir defa, fen işleri müdürlüğünün asfalt yol yapımı işinde çalışan personele (A) sınıfı sertifikaya sahip iş sağlığı ve güvenliği uzmanı tarafından her yıl bir defa iş sağlığı ve güvenliği eğitim verilmesi gerekecektir. Bu doğrultuda belediyenin çeşitli birimlerinde görevli çalışanların yürüttüğü faaliyetlerin tehlike sınıfına göre ayırım yapılarak iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin farklı periyotlarda ve farklı şekillerde sunulması gerekmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri genel olarak çalışma alanındaki risklerin değerlendirilmesi, çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitimler verilmesi, acil durum planlamalarının yapılması, çalışanların sağlık durumlarının düzenli olarak gözetilmesi ve çalışan kişilerin iş kazası geçirmeleri durumunda sağlık durumunun takibi konularını içermektedir. İş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri kurum içerisinde yukarıda belirtilen yetkin sertifikalara sahip çalışanlar tarafından yürütülebileceği gibi

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerince gerçekleştirilecek hizmet alımı yoluyla da yürütülebilir.

İş sağlığı ve güvenliği uygulamasına başlanırken öncelikle işveren vekili belirlenecektir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38'inci maddesine göre belediyeyi sevk ve idare etmekle görevli kişi belediye başkanı olduğundan işveren vekili de belediye başkanı olacaktır. Belediye başkanının istemesi halinde yine belediyede yönetici kadrosunda bulunan bir çalışana yetki devri yapmak suretiyle işveren vekili veya vekilleri görevlendirebilecektir. Ancak yapılan yetki devri iş sağlığı ve güvenliği hususunda belediye başkanının sorumluluğunu ortadan kaldırmayacak, müteselsil sorumluluk doğuracaktır. İkinci olarak 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 20'nci maddesinde belirtildiği şekilde ve sayıda çalışanlar arasından çalışan temsilcisi seçilmelidir. Üçüncü olarak iş sağlığı ve güvenliği politikalarını oluşturmak ve alınan kararların uygulamasını sağlamak amacıyla işveren vekiline bağlı birim amirlerinin katılımıyla iş sağlığı ve güvenliği yönetim birimi oluşturulmalıdır. İşveren vekili başkanlığında yönetim birimi tarafından da iş sağlığı ve güvenliği politikaları belirlenmelidir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 22'nci maddesi gereğince 50'den fazla çalışanı olan ve işin süresi 6 aydan fazla olan işyerinde yukarıda belirtilen organlara ek olarak iş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturulması zorunludur. Kurulun oluşumu ise İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelikte ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Söz konusu yönetmeliğin 6'ncı maddesine göre iş sağlığı ve güvenliği kurulu yedi kişiden oluşacaktır. Kurul, işveren vekili başkanlığında iş sağlığı ve güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, insan kaynakları, personel, sosyal işler veya idari ve mali işleri yürütmekle görevli bir kişi, bulunması halinde sivil savunma uzmanı, bulunması halinde formen, ustabaşı veya usta ve çalışan temsilcisinden oluşacaktır. Aynı yönetmeliğin 9'uncu maddesine göre kurulun ayda en az bir kere toplanması gerekmektedir. İşyeri tehlike sınıfına göre, tehlikeli işyerlerinde bu sürenin iki ay, az tehlikeli işyerlerinde ise üç ay olarak belirlenmesine kurul tarafından karar verebilir. Toplantılar kurul üyelerinin salt çoğunluğunun katılımı ile gerçekleştirilir; toplantıya katılanların salt çoğunluğunun oyu karar alınır; tıpkı encümen kararlarında olduğu gibi çekimser oy kullanılamaz, oyların eşitliği halinde kurul başkanı olan işveren vekilinin oyu kararı belirleyecektir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmeliğin 8'inci maddesinde kurulun görev ve yetkileri tahdidi olarak sayılmıştır. Bahsedilen görevlerden başlıcaları; iş sağlığı ve güvenliği iç yönerge taslağını hazırlamak, işyerinde olabilecek tehlikeleri ve tehlikelere karşı alınan önlemleri değerlendirmek ve işyerinin iş sağlığı ve güvenliği durumuyla ilgili yıllık bir rapor hazırlamaktır.

2.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Yürütülmesi

İş sağlığı ve güvenliği yürütümü için yukarıda bahsedilen organlar oluşturulduktan sonra oluşturulan politikaların uygulama aşamasına geçilir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 8'inci, İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimi Hakkında Yönetmeliğin 7'nci maddesinde belirtildiği gibi çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde en az (A) sınıfı, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde en az (B) sınıfı, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde ise en az (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip kişiler tarafından çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilebilecektir. İş güvenliği uzmanlarının çalışma süreleri de İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimi Hakkında Yönetmeliğin 12'nci maddesinde ayrıntılı olarak sayılmıştır. Bahse konu yönetmelik hükmüne göre;

Az tehlikeli sınıf → C sınıfı sertifikalı İ.S.G. Uzmanı→ alışan başına ayda en az 10 dakika,

Tehlikeli sınıf. → B sınıfı sertifikalı İ.S.G. Uzmanı→ alışan başına ayda en az 20 dakika,

Çok tehlikeli sınıf→ A sınıfı sertifikalı İ.S.G. Uzmanı→ alışan başına ayda en az 40 dakika,

Yukarıda bahsedilen eğitim süreleri yerine getirilmek şartıyla tam zamanlı iş sağlığı ve güvenliği uzmanı görevlendirmede ise;

Az tehlikeli sınıf → 1.000 ve üzeri alışan → En az 1 adet İ.S.G. Uzmanı,

Tehlikeli sınıf → 500 ve üzeri alışan → En az 1 adet İ.S.G. Uzmanı,

Çok tehlikeli sınıf → 250 ve üzeri alışan → En az 1 adet İ.S.G. Uzmanı,

Görevlendirilerek alışanlara eğitim verilmesi gerekecektir. alışan sayının belirtilenden daha fazla olması halinde eğitim sürelerini tamamlamak için ek iş sağlığı ve güvenliği uzmanı görevlendirilebilecektir.

İşyeri hekimi görevlendirilmesi ve hekimin çalışma süreleri de İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimi Hakkında Yönetmelik hükümlerinde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Söz konusu yönetmeliğin 12'nci maddesinde göre;

Az tehlikeli sınıf → çalışan başına ayda en az 5 dakika,

Tehlikeli sınıf → çalışan başına ayda en az 10 dakika,

Çok tehlikeli sınıf→ çalışan başına ayda en az 15 dakika,

Sağlık hizmeti sunulmalıdır.

Yukarıda bahsedilen eğitim süreleri yerine getirilmek şartıyla tam zamanlı işyeri hekimi görevlendirmede ise;

Az tehlikeli sınıf → 2.000 ve üzeri çalışan → En az 1 adet işyeri hekimi,

Tehlikeli sınıf → 1.000 ve üzeri çalışan → En az 1 adet işyeri hekimi,

Çok tehlikeli sınıf → 750 ve üzeri çalışan → En az 1 adet işyeri hekimi,

Görevlendirilerek çalışanlara sağlık hizmeti sunulması gerekecektir. Çalışan sayının belirtilenden daha fazla olması halinde eğitim sürelerini tamamlamak için ek işyeri hekimi görevlendirilebilecektir.

Görevlendirilen iş sağlığı ve güvenliği uzmanı ile işyeri hekimi tarafından İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği'nin eklerinde yer alan taahhünamelerin imzalanması gerekecektir.

2.1.1. Kısmi Zamanlı İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı İle İşyeri Hekimin Belediye Çalışanı Olması

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 6'ncı maddesinde kurumun sürekli çalışanı olup, yeterli iş sağlığı ve güvenliği sertifikalarına sahip kişilerin iş sağlığı ve güvenliği uzmanı olarak da görev yapabileceği; yine aynı kanunun 8'inci maddesinin 7'nci fıkrasında bu şekilde çalışacak iş sağlığı ve güvenliği uzmanının asli görevinde bulunması gereken mesai saatlerine riayet ederek iş sağlığı ve güvenliği uzmanlığı mesleğini mesai saatleri dışında ve aylık seksen saati geçmeyecek şekilde icra edebileceği belirtilmiştir. Kurumda çalışan personel tarafından yürütülen iş sağlığı ve güvenliği eğitimi için görev yaptığı her saat için (200) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı tutarında ilave ödeme yapılabilecektir.

1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanununun 12'nci maddesinin 2'nci fıkrasında kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan hekimlerin standart çalışma saatleri dışında, kurumlarının izniyle aylık otuz saati geçmemek üzere işyeri hekimliği yapabileceği hükmü bulunmaktadır. Kısmi zamanlı olarak görevlendirilecek işyeri hekimi ücretleri işyeri tehlike sınıflarına göre her yılın ocak ve temmuz aylarında Türk Tabipler Birliği tarafından belirlenecek olan işçi başına net ücret üzerinden ödenebilecektir. Ayrıca işyeri hekimi ücret ödemesi hususunda 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun Geçici 6'ncı maddesinde kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idarelerde gerçekleştirilmiş olan işyeri hekimliği ücreti ödemeleri nedeniyle kamu görevlileri hakkında idari veya mali yargılama ve takibat yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

2.1.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Hizmet Alımı Yoluyla Yürütülmesi

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 6'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kamu kurumlarının iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini Sağlık Bakanlığına ait döner sermayeli kuruluşlardan doğrudan alabileceği gibi 4734 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde hizmet alımı yolu ile de alabileceği belirtilmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliği faaliyetlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında hizmet alımı yoluyla yürütülmesi halinde kanunun 19'uncu ve 20'nci maddelerine göre ihale yapılabilecektir. Ayrıca kanunun 21'nci maddesinde sayılan şartların sağlanması veya 22'nci maddesinde belirtilen parasal limitlerin aşılmaması halinde bu maddeler hükümlerince de hizmet alımı yapılarak iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri yürütülebilecektir.

İş Sağlığı ve Güvenliği faaliyetlerinin hizmet alımı yoluyla yürütülmesi halinde taraflar arasında sözleşmeye bağlanması gerekecektir. Belediye adına işveren vekili sözleşmeyi imzalayacaktır.

3. Belediye Şirketlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulaması

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname öncesinde hizmet alımı yoluyla yürütülen hizmetler, kararname sonrasında sermayesi belediyeye ait şirketler tarafından yürütülmeye başlanmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun kamu ve özel sektör ayırt edilmeksizin uygulanacağını belirtmiştik, dolayısıyla kamu tüzel kişiliği bulunmayan belediye şirketleri için de uygulama zorunluluğu bulunmaktadır.

Belediye şirketleri tamamıyla özel hukuk tüzel kişisi olduğundan iş sağlığı ve güvenliği uygulamasında işveren belediye şirketi, işveren vekili de şirket yöneticisi olacaktır. Belediye uygulamasında olduğu gibi şirket müdürü veya yönetim kurulu düzenlenecek iç yönerge ile işveren vekili yetkisini murahhas üyeye devredebilecektir. Yazının 2 numaralı başlığında iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin belediyeler için değerlendirilen hususların tamamı belediye şirketleri için de uygulanacaktır. Yalnızca belediye norm kadrosunda iş sağlığı ve güvenliği uzmanı kadro bulunmadığından böyle bir kadro ihdas edemeyecektir. Ancak belediye şirketleri iş sağlığı ve güvenliği uzmanını şirket bünyesinde istihdam ederek iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini şirket bünyesinde yürütebilecektir.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname sonrası kurulan belediye personel şirketlerinin genellikle başka bir faaliyeti olmayıp yalnızca belediyeye personel temin etmektedir. Şirketin iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında hizmet alımı yoluyla yürütmesi halinde şirketin almış olduğu hizmeti belediyeye fatura edip edemeyeceği konusu önem arz etmektedir.

2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın 6'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında hizmet bedelinin Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği hükümlerince belirleneceği; söz konusu yönetmeliğin eklerinde bulunan Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 39'uncu maddesinde; "Yüklenici, bütün giderleri kendisine ait olmak üzere, sözleşme konusu işin yürütülmesi sırasında iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı uyarınca alınması zorunlu olan iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tedbirleri almakla yükümlüdür." Hükmü bulunmaktadır. Kamu İhale Genel Tebliği'nin 78.30'uncu maddesinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yapılacak giderleri genel giderlerin içeriğinde saymıştır. Bahsedilen mevzuat hükümleri neticesinde belediye şirketi tarafından iş sağlığı ve güvenliği harcamaları 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 5'inci maddesinde belirtilen %4 sözleşme genel giderleri ve %7 şirket karından karşılanacak olup belediyeye ayrıca fatura edilemeyecektir.

4. Sonuç

İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri çalışma alanındaki risklerin değerlendirilmesi, çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitimler verilmesi, acil durum planlamalarının yapılması, çalışanların sağlık durumlarının düzenli olarak gözetilmesi ve çalışan kişilerin iş kazası geçirmeleri durumunda sağlık durumunun takibini kapsamaktadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile kamu sektörü, özel sektör ayrımı yapılmaksızın çalışanların işyerindeki sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesini amaçlamaktadır. Kanunun 38'inci maddesine göre 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 01.01.2014 tarihinden itibaren; 50'den az çalışanı olan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 31.12.2024 tarihinde; diğer işyerleri için ise kanunun yayımlanma tarihinden altı ay sonra iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının zorunlu olacağı belirtilmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde her faaliyet için ayrı tehlike sınıflandırması yapılmıştır. Belediyelerin de birçok faaliyet alanı bulunduğundan her birimin yürüttüğü faaliyet alanına göre tehlike sınıflandırması yapılarak, iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri yapılan tehlike sınıflandırmasına göre yürütülecektir.

İş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin uygulanmasına yazı içeriğinde ayrıntılı değinilmiş olup, çalışanların sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamında bulunmaları, sorumlulukları hakkında eğitilmeleri ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 26'ncı maddesinde tahdidi olarak sayılan idari müeyyidelerle karşılaşılmasının adına iş sağlığı ve güvenliği alanında uygulamalara hassasiyet gösterilmelidir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvari Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA